

„Kohalike omavalitsuste ja kogukondade koosloome koolitusprogramm“

Hankija: Siseministeerium

Pakkumus

MTÜ Sotsiaalse Innovatsiooni Labor ja MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant

Sisukord

Pakkuja tutvustus	2
Pakkuja arusaam lähteülesandest	3
Pakkumuse sisu: koosloome koolitusprogrammi kontseptsioon	3
Koosloomeprogrammi väärtuspakkumine osalistele	5
Koosloomeprogrammi meetodika ja sisu	6
Koolitusprogrammi värbamine	7
Koolitusprogrammi kommunikatsioon	7
Koolitusprogrammi kava	8
Koolituste toimumiskohad	17
Nõustamine	17
Kogukonnakeskse lähenemisviisi mudeli kirjeldamine	17
Ühine kogemuste jagamise ja edasiste sammude üritus	18
Koolitusprogrammi tulemused	18
Projektijuhtimine	18
Riskid ja nende maandamine	19
Arenguprogrammi aja- ja tegevuskava	21
Arenguprogrammi eelarve	21
Meeskonna rollid	22
Projekti meeskond	24
Meie pakkumisega seotud kogemus	26

Pakkuja tutvustus

MTÜ Sotsiaalse Innovatsiooni Labor (Si-Lab). Si-Lab on sotsiaalne ettevõtte eesmärgiga arendada ja rakendada koosloomet, disainmõtlemist ja sotsiaalset innovatsiooni kogukondlike ja ühiskondlike probleemide lahendamisel. Si-Lab tegutseb kolmes üksteist täiendavas ja toetavas suunas:

1. koolitus- ja nõustamisteenuste loomine, pakkumine ning vahendamine
2. arenguprogrammide loomine, pakkumine ning vahendamine
3. teaduslike ja praktiliste uuringute korraldamine, rahvusvaheline koostöö ja avalik teavitustöö.

Si-Lab asutati 2017. aasta jaanuaris. Si-Labi seniste tegevustega saab tutvuda siit: <http://www.koosloome.ee/projektid>. Sotsiaalse Innovatsiooni Laboril on Eestis suurim kogemus disainmõtlemisel põhinevate koosloome arenguprogrammide disainimisel ja elluviimisel. Si-Lab teeb koosloome meetodika arendamisel koostööd Tartu Ülikooli Ühiskonnateaduste Instituudiga. Si-Labi peamisteks klientideks on avalik sektor, kohalikud omavalitsused ja vabaühendused.

Tänaseks oleme korraldanud 10 koosloome arenguprogrammi, juhtinud üle 200 koosloome töötoa ja viinud ellu üle 20 koosloome projekti. Kokku oleme aidanud disainida üle 70 erineva lahenduse.

MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant

Eesti Külaliikumine Kodukant on rahvaliikumine, mille missioon on ühendada oma kodukoha elukeskkonda ja külakogukondi arendavaid ühendusi, toetades kohalikku algatust, kodanikuaktiivsust ja ettevõtlikkust ning teostada riigi tasandil valdkondlikku huvikaitset.

MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant asutati aastal 1997. Meiel tegevuste kohta läbi 24 tegevusaasta saab tutvuda kodulehel kodukant.ee.

Kodukandi kõige märgilisemad tegevused on Eesti Külade Maapäeva korraldamine, mille tulemina edastatakse valitsusasutustele ja partneritele Maapäeva Manifest, mis toob üldistatud kujul esile külade elanike peamised ootused. Samuti korraldab Kodukant iga kahe aasta tagant Eestimaa Aasta Küla valimist. Alates aastast 2019 koordineerib Kodukant mitmete maaelu organisatsioonide koostöö üritust „Maal elamise päev“.

Oma pika tegevusaja jooksul ja läbi arvukate arendusprojektide on Kodukant kujunenud omalaadseks kompetentsikeskuseks kogukondliku arendustegevuse alal. Neid teadmisi levitab organisatsioon Kodukandi koolituskeskuse kaudu.

Eesti Külaliikumise Kodukant eesmärkideks on kogukondliku tegevuse edendamine Eesti maapiirkondades:

1. olles ühiskonnas arvamusliider maaelu teemadel
2. kujundades maal elamise positiivset kuvandit
3. soodustades kogukondades ja omavalitsustes demokraatiat, koostööd ja kaasamist ning
4. aidates kaasa kogukonna ettevõtluse ja –teenuste arengule.

Pakkuja arusaam lähteülesandest

Programmi kontseptsioon kirjeldab Pakkuja arusaamist hanke lähteülesandest ehk seda, kuidas Pakkuja mõistab Hankija vajadusi ja soove, sihtgrupi väljakutseid ja vajadusi ning pakkujapoolset lahendust programmi läbiviimiseks, et parimal viisil tagada hanke eesmärgi täitmine ning kasu osalejatele.

Arenguprogrammi eesmärk on suunata KOV-e oma territooriumi elanikke ning seal tegutsevaid kogukondi ja vabaühendusi koosloomelisele koostööle.

Arenguprogrammi läbiviimisega saavutatakse järgmised tulemused:

1. paraneb arenguprogrammis osalenud KOV-i töötajate ja teenistujate oskus korraldada koosloomet kohalike elanike, kogukondade ja vabaühendustega;
2. arenguprogrammis osalenud KOV-ides on läbi mõeldud kohaliku elu korraldamise kohalike elanike, kogukondade ja vabaühenduste kaasamine;
3. arenguprogrammi raames on välja töötatud kogukonnakeskse lähenemisviisi mudel, mida arenguprogrammis osalenud KOV-id ja kogukonnad juurutavad.

Pakkuja saab eelnevat arvesse võttes aru, et Siseministeerium soovib tellida koolitusprogrammi, mille eesmärgiks on eelkõige õpetada KOV-i töötajad ja teenistujad korraldama kaasamist ja koosloomet koos kohalike kogukondade esindajatega. Koolitusprogrammis toimunud töötubade, arutelude ja nõustamise tulemusena valmib kogukonnakeskse lähenemisviisi mudel, mille elluviimist programmis osalejad alustavad.

Pakkumuse sisu: koosloome koolitusprogrammi kontseptsioon

Lähtuvalt pakkumuskutse sisust oleme välja töötanud praktilise kaasamise ja koosloome (inglise keeles *co-creation*) 5-päevase koolitusprogrammi. 5-päevase koolitusprogrammi jooksul töötatakse läbi kohaliku omavalitsuse ja kogukonna koostöö olulised valdkonnad (kaasamine, koosloome, teenuste disain ja delegerimine, vabaühenduse ja kogukondade toetamine ning arendamine) ja nende edendamisega seotud etapid.

Oleme koolitusprogrammi kavandanud lähtuvalt oma eelnevast edukast arenguprogrammide disainimise ja pakkumise kogemusest ja rakendades kaasaegseid täiskasvanuhariduse põhimõtteid.

Täiskasvanud õpivad kõige paremini, kui:

- õppimine algab probleemist/kogemusest;
- õppimine on vabatahtlik ja eesmärgipärane;
- õppimine on korruga kognitiivne, emotsionaalne ja sotsiaalne tegevus;
- õppimine on episoodiline ja enamasti praktiline;
- tulemusi probleemi lahendamisel saab näha kohe.

Koosloome on kõige üldisemalt probleemi osapooli kaasav ja probleemi lahendamise meeskonna liikmeid jõustav avatud innovatsiooniprotsess, milles osalised ühiselt defineerivad probleeme, leiavad neile uusi lahendusi, juurutavad ja hindavad neid. Enamik tänapäeva ühiskondlikke probleeme on kompleksed ja nende lahendamine ületab ühe organisatsiooni piirid, eeldades erinevate osapoolte koostööd ja tarka katsetamist.

Koosloome eelised võrreldes tavalise disainiprotsessiga:

- võimaldab mitme osapoollega koostööprotsesse tõhusalt ellu viia ning loob osapoolte vahel konstruktiivsed suhted.
- aitab projekti meeskonnal ja partneritel leida uusi lahendusi, kuna põhineb eriarvamuste sünteesil ja kollektiivsel loovusel.
- soodustab arvamuste paljusust ja võimaldab tänu erinevatele perspektiividele jõuda praktilistele lahendusteni.
- tänu ühiselt loodud lahendustele tekitab jagatud vastutuse ja omanditunde, mis omakorda soodustab lahenduste sujuvat elluviimist.

Koosloome on hetkel aktuaalne nii kogukondade arendamisel, teenuste disainimisel ja pakkumisel kui poliitikakujundamises (kaasamine, nurjatute probleemide lahendamine, avaliku sektori innovatsioon). Koosloome kuulub selliste avaliku sektori juhtimiskontseptsioonide juurde *New Public Governance*, *Network Governance*, *Collaborative Governance*, *Interactive Government*.

Koosloomelised ja kaasavad formaadid aitavad eri osapooli laiapõhjaliselt kokku tuua ning leida üles ja rakendada eri osapooltel või kogukonnas olevaid ressursse. Koosloome on loomulik osa osalusest juurde ja võib toimida ka ilma koosloomele kui lähenemisele eraldi tähelepanu pööramiseta. Paljud protsessid (vähehierarhilistes gruppides) on loomupäraselt koosloomelised. Keerulisemate protsesside ning suuremate ja hierarhilisemate gruppide puhul kaldub võim ja vastutus kindlatele osaleja(te)le ning inimeste taju kaasatusest väheneb.

Koosloome (*co-creation*) mõistet kasutatakse väga erinevates kontekstides ja tähendustes: äriettevõtete jaoks võib tegu olla näiteks tootearenduses klientide tagasiside arvestamisega. Kogukonna arendamisel tähendab koosloome jagatud vastutust ja võimalust panustada ühise hüve loomisesse. Koosloome on katusmõiste, mille alla paigutatakse erinevate eesmärkide ja olemusega protsesse. Koosloome võib kaasata väga erinevaid osapooli (rahvusvaheline ja riiklik

kuni väikeste kohalike kogukondadeni). Sageli räägitakse koosloomest just avalike probleemide lahendamisel või teenuste kujundamisel ja delegerimisel professionaalsetelt teenuseosutajatelt laiemale ringile inimestele/ organisatsioonidele.

Seda, et koosloome on sobilik kogukondade arendamiseks, teenuste delegerimiseks ning koostöö ja kaasamise arendamiseks kohaliku omavalitsuse ja vabaühenduste/kogukonna vahel on tõestanud partnerite senine praktika ja kogemus. Silabi 2019. aasta kohalike omavalitsuste ja vabaühendustele mõeldud koosloome arenguprogramm täitus kiiresti ja paljud soovijad ei saanud ühel või teisel põhjusel osaleda. Paraku ei ole riigil meie teada kavas selliseid programme süsteemsemalt rahastada, kuid koosloome meetodika järgi vajadus kasvab. Seega on mõistlik töötada meetodikate ja mudelite arendamisega, mida kohalikud omavalitsused ja vabaühendused saavad oma töös koosloome edendamiseks kasutada.

Koosloomeprogrammi väärtuspakkumine osalistele

Koosloomeprogrammi läbinud teavad:

- milline on koosloomeline kogukonna kaasamine
- milline on koosloomes juhitud koostööprotsess
- millised on koosloome ja teenusedisaini olulisemad tööriistad
- kuidas hinnata kogukonna ja vabaühenduste arenguvajadusi
- kuidas korraldada koostööd erinevate osapoolte vahel

Koolitusprogrammi läbinud oskavad:

- kasutada erinevaid koosloome tööriistu olemasolevate koostööprotsesside parandamisel või uute disainimisel
- korraldada koosloome ja koostöö protsesse
- kaardistada KOV territooriumil tegutsevaid kogukondi, analüüsida nende vajadusi
- leppida kogukonnaga kokku koostöö- ja esindamise põhimõtetest
- viia läbi disainimõtlemlisel/teenusedisainil põhinevat koosloome sprinti
- kavandada tegevusi kogukondade jõustamiseks ja arendamiseks

Miks osalised peaksid meie koolitusprogrammis osalema?

- teadmisi edastavad oma valdkonna parimad, tugeva teoreetilise taustaga praktikud
- osalised saavad praktilised tööriistad koosloome korraldamiseks
- osalised saavad *state-of-the-art* teadmised kaasamisest ja koosloomest

- arutatakse ja õpitakse disainides reaalseid koostööprotsesse
- programm pakub võimaluse õppida kogukondade vaatest ja teistelt omavalitsustelt
- oleme tõestanud meie poolt arendatud meetodika tulemuslikkust
- koostööprogramm pakub võimaluse luua koostöösuhteid erinevate osapooltega
- programm pakub osalejatele võimaluse saada konsultatsioone
- programmi tulemusena valmib piirkondlik kogukonna kaasamise ja arendamise mudel, mida osalejatel on võimalus kohe ka katsetada.

Koosloomeprogrammi meetodika ja sisu

Koosloomeprogramm lähtub iteratiivsest koosloome, disainisprindi ja aktiivõppe meetodikast, kus 25% on teoreetiline õpe ja 75% õpitud oskuste praktiline rakendamine. Programmi väljatöötamisel oleme lähtunud põhimõttest, et see toetaks tellija seatud eesmärki ning soodustaks osaliste omavahelist koostööd ja õppimist. Koosloome tähendab seda, et töötubades arutatakse läbi kaasamise ja koosloome rakendamisega seotud etapid. Kogu programm on oma olemuselt interaktiivne ja eeldab osaliste aktiivset panustamist.

Koolituste jooksul käsitletakse järgnevaid teemasid:

- KOV-i ja kohalike elanike koostöö vormid, sh kaasamise võimalused ja mudelid
- kohalike elanike ja kohaliku omavalitsuse piires tegutsevate vabaühenduste ning küla- ja alevikuvanemate roll ning osalemise võimalused kohaliku elu korraldamises
- KOV-i territooriumil tegutsevate kogukondade määratlemise ja tunnustamise võimalused
- koosloome ja teenusedisaini võimalused ja praktilised tööriistad kohaliku elu korraldamisel
- kogukondade ja vabaühenduste võimekuse hindamise ja arendamise võimalused.

Vajadusel saab pakkuja korraldada kõiki töötubasid/kohtumisi virtuaalselt, kasutades selleks ZOOM ja MIRO keskkondasid. Meil on valitud keskkondades varasem sarnaste koosloomeprotsesside edukas kogemus.

ZOOM keskkond sobib hästi virtuaalseteks kohtumisteks ja rühmatöödeks/aruteludeks. MIRO keskkond võimaldab hästi virtuaalset koostööd. Mõlemad keskkonnad on lihtsad ja osakused nendes hakkama saamiseks kiiresti omandatavad. Vajalikud funktsioonid saab selgeks 15 minutiga. Virtuaalsetel kohtumistel/koolitustel kasutame mõlemat keskkonda samaaegselt. MIRO keskkonnas saavad osalised töötada ka koolituste vahelisel ajal.

Koolitusprogrammi värbamine

Jaanuar 2022 – märts 2022.

Värbamine toimub peamiselt läbi otsepakkumiste kohalikele omavalitsustele (helistame läbi kuni 60 omavalitsust) - pakkumine kirja teel, millele järgneb telefonikõne ning individuaalne koolitusprogrammi tutvustus. Lisaks toimub avalik kutsumine ja koolitusprogrammi tutvustus sotsiaalmeedia vahendusel, läbi erinevate (sotsiaal)võrgustike (MAK, KÜSK, Külaliikumine Kodukant, ELVL, omavalitsuste liidud jm). Kõigi kandideerijatega toimub vajadusel lisaintervjuu telefoni teel või Skype/ZOOM vahendusel. Kandideerimiseks on vaja täita veebiankeet hiljemalt 28.02.2022.

Ankeediga kirjeldatakse koolitusprogrammi kandideerivat meeskonda. Selle ankeedi esitamisega kinnitavad kõik meeskonnaliikmed, et:

- a. Nende KOV ametnike tööandjad on teadlikud osavõtja koolitusprogrammis kaasalöömisest.
- b. KOV kinnitab oma valmisolekut korraldada peale programmi läbimist kohalikku elu koosloomeliselt koos kohalike elanike, kogukondade ja vabaihendustega.
- c. Osalejad on teadlikud eesootavast töömahust ja programmi läbimise tingimustest.

Ankeedis küsime järgmist:

- kohaliku omavalitsuse nimi
- meeskonnaliikmete nimed, ametid ning roll meeskonnas
- varasemat koostöökogemust kogukondadega
- kinnitus, et osalejad osalevad kõigis töötubades, mentorprogrammis ja teevad kodutöö

Koolitusprogrammi valime need meeskonnad, kellel on motivatsioon kogukonnakeskset mudelit rakendada.

Lisaks aktiivsele värbamiskampaaniale korraldame enne programmiga alustamist ja kandideerimise tähtaega huvilistele virtuaalse infopäeva. Infopäev eesmärgiks on tutvustada koolitus- ja mentorprogrammi sisu ja eesmäärke ning jagada huvilistega teenuste ideid või lahendusi probleemidele, milleni jõudmisele võiks programmis osalemine ja koosloome kasutamine kohalikul tasandil kaasa aidata.

Koolitusprogrammi kommunikatsioon

Teavitustegevused ja kanalid

Otseturundus- ja müük kohalikele omavalitsustele üle Eesti.

- programmi partnerid levitavad programmi infot oma kanalites ja Facebookis
- otsepakkumised e-posti teel
- otsemüük ja e-kirja saajate üle helistamine

Suhte- ja soovitusturundussõnumi levitamine läbi korraldajate võrgustike (partnerid, koolitajad, mentorid jmt)

- korraldajad, koolitajad ja mentorid pöörduvad oma võrgustike poole ning paluvad soovitada osalejaid või edastada sobivatele kandidaatidele info üleskutsega kandideerida
- palume programmi infot jagada erinevatel maakondlikel organisatsioonidel (nt MAK).

Virtuaalne infopäev – programmi tutvustav veebiüritus

- Infopäeval tutvustame koolitusprogrammi sisu ja eesmärgi. Lisaks jagame huvilistega teenuste ideid, millega võiks tulla programmi kandideerima, aga räägime ka probleemidest kogukonna kaasamisel, millele koosloomeline lähenemine koostööle võib lahendusi pakkuda.
- Virtuaalsest infopäevast teeme salvestise, mida saavad järele vaadata need, kes infopäeval mingi põhjusel osaleda ei saanud.

Sotsiaalmeedia

- Facebookis sündmuse(*event*) lehekülje loomine, erinevad sisupostitused
- Palume teiste asjakohaste FB võrgustike ja lehtede administraatoritel infot jagada

Kodulehekülg

- Programmi ajakohane, selge ja kergesti leitav info koondatakse www.kodukant.ee ja www.koosloome.ee veebilehtede vastavale alalehele

Programmi tegevustest ja tulemustest teavitamine laiemale avalikkusele

- Hoiame programmi tegevustest ja tulemustest avalikkust kursis FB sündmuse lehe kaudu, kuhu paneme jooksvalt infot toimuvatest koolitustest ja arendatavatest teenustest
- Programmi jooksev info ja hilisem kokkuvõte on kättesaadav www.kodukant.ee ja www.koosloome.ee kodulehtedel.

Koolitusprogrammi kava

I töötuba 5. aprill 2022 (I rühm)/ 6.aprill 2022 (II rühm)

Algus	Lõpp	Kestvus ak/h	Teema	Õppemeetodid	Oodatav tulemus	Läbiviijad
9:00	9:30		Tervituskohv			

9:30	11:00	2 ak/h	<p>Sissejuhatus, tutvumine, osaliste ootuste kaardistamine</p> <p>Teooria: Koosloome kui uus juhtimisviis.</p>	<p>Arutelud, lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades</p>	<p>Osalistel on ülevaade koolitusprogrammi sisust ja eesmärkidest</p> <p>Selgitatud on osaliste ootused programmile</p> <p>Osalised on üksteisega tutvunud</p> <p>Osalised teavad, mis on koosloome ja kuidas see eristub teistest koostööprotsessidest.</p>	<p>Rasmus Pedanik, Maris Jõgeva</p>
11:00	11:15		kohvipaus			
11:15	12:45	2 ak/h	<p>Praktika: Avaliku väärtuse defineerimine.</p> <p>Osalised täidavad rühmades avaliku väärtuse tööpõhja, mõtteid jagatakse suures grupis.</p>	<p>Arutelud, lühiloengud, praktilised näited ja harjutused meeskondades</p>	<p>Osapooled on defineerinud, millist väärtust kohalik omavalitsus koos kogukondadega vastavas piirkonnas soovib luua.</p>	<p>Rasmus Pedanik</p>
12:45	13:30		Lõunapaus			
13:30	15:00	2 ak/h	<p>Teooria: Kaasamine</p> <p>Praktika: kaasamise vormide analüüs ja erinevate KOV-kogukonna koostöö ülesannetega sobitamine.</p>	<p>Arutelud, lühiloengud, praktilised näited ja harjutused meeskondades</p>	<p>Osalised teavad mis on kaasamise väärtus ja millised selle erinevad eesmärgid, erinevad vormid.</p>	<p>Maris Jõgeva</p>

15:00	15:15		kohvipaus			
15:15	16:45	2 ak/h	<p>Teooria: Teenuse delegeerimine ja teised koostöö võimalused</p> <p>Praktika: vabäühenduse/kogukonna võimekuse hindamine kogukonnale teenuste pakkumiseks</p>	Arutelud, lühiloengud, praktilised näited ja harjutused meeskondades	Osalistel on ülevaade sellest, kuidas hinnata teenuste vajadust kogukonnas, avalike teenuste kogukonnale delegeerimisega kaasnevast, nagu ka teistest koostöövõimalustest kogukonnaliikmetele teenuste pakkumisel	Maris Jõgeva

II töötuba 19. aprill (I rühm) / 20. aprill 2022 (II rühm)

Algus	Lõpp	Kestvus ak/h	Teema	Õppemeetodid	Oodatav tulemus	Läbiviijad
9:00	9:30		Tervituskohv			
9:30	11:00	2 ak/h	<p>Teooria: Osapoolte kaardistamine ja kaasamine</p> <p>Praktika: täidetakse osapoolte tööpõhi.</p>	Arutelud, lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades	Osapooltelt on kaardistatud strateegilised partnerid avaliku väärtuse loomiseks.	Rasmus Pedanik
11:00	11:15		kohvipaus			

11:15	12:45	2 ak/h	<p>Teooria: koosloomeline koostööprotsessi disain</p> <p>Praktika: koosloomeprotsessi tegevuskava koostamise harjutus</p>	Arutelud, lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades	Osalised tunnevad koosloomeprotsessi disainimise kriteeriume ja oskavad neid omavahel kombineerides kavandada tegevuskava, mis arvestab kaasamise eesmärgi, osapoolte eripärade jm olulisega.	Maris Jõgeva
12:45	13:30		lõunapaus			
13:30	15:00	2 ak/h	<p>Teooria: Kaasamise ja koosloome vormid</p> <p>Praktika: harjutus erinevate kaasamise vormide kasutamisest samal ülesandel koostöö korraldamisel.</p>	Arutelu ja praktiliste näidete põhjal harjutus meeskondades.	Osalised tunnevad kaasamise erinevaid vorme ja oskavad valida nendest sobivama lähtuvalt ülesandest.	Maris Jõgeva
15:00	15:15		Kohvipaus			
15:15	16:45	2 ak/h	<p>Teooria: Disainmõtlemine ja teenusedisain; koosloomeprintsi korraldamine piirkondliku probleemi lahendamiseks</p>	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused	Osalised teavad, kuidas korraldada koosloomelist disaini sprinti piirkondlike probleemide lahendamiseks.	Rasmus Pedanik

			Praktika: Osalised valmistavad ette koosloomeprotsessi.			
--	--	--	--	--	--	--

III töötuba 3. mai 2022 (I rühm) / 4. mai 2022

Algus	Lõpp	Kestvus ak/h	Teema	Õppemeetodid	Oodatav tulemus	Läbiviijad
9:00	9:30		Tervituskohv			
9:30	11:00	2 ak/h	Praktika: Persoon ja klienditeekondade koostamine	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused	Osalised teavad, miks alustada probleemi lahendamist sihtrühma vajaduste kaardistamisest ja kuidas persona kaardi täitmine aitab seda teha.	Rasmus Pedanik, Evelin Kostabi
11:00	11:15		kohvipaus			

11:15	12:45	2 ak/h	<p>Praktika: disaini fookuse valik, probleemi defineerimine.</p> <p>Praktika: Lahenduste loomine. Osalised rakendavad loovmeetodeid alternatiivsete lahenduse loomiseks.</p>	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused		Rasmus Pedanik, Evelin Kostabi
12:45	13:30		lõunapaus			
13:30	15:00	2 ak/h	<p>Praktika: Lahenduste valik ja lahenduse stsenaariumi loomine</p>	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused		Rasmus Pedanik, Evelin Kostabi
15:00	15:15		kohvipaus			
15:15	16:45	2 ak/h	<p>Praktika: Teenuseplaani koostamine. Osalised koostavad teenusmudeli, mida oleks võimalik vastavas piirkonnas rakendada.</p>	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused		Rasmus Pedanik, Evelin Kostabi

IV töötuba 17. mai (I rühm)/18. mai 2022 (II rühm)

Algus	Lõpp	Kestvus ak/h	Teema	Õppemeetodid	Oodatav tulemus	Läbiviijad
9:00	9:30		Tervituskohv			
9:30	11:00	2 ak/h	Kogukondade arengufaasid - kuidas märgata ja hinnata, kuidas arvestada kogukondade kaasamisel, arendamisel ja tunnustamisel.	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused	Osalised teavad kuidas mõjutab kogukonna arengufaas nende suutlikkust koosloome protsessides osaleda ning suutlikkust seda tõsta.	Krista Pegolainen-Saar
11:00	11:15		kohvipaus			
11:15	12:45	2 ak/h	Omavalitsuses tegutsevate kogukondade arengufaaside kaardistamine ning vastavalt kaasamistegevuste planeerimine. Praktiline harjutus: kogukonna arengufaasi kaardistamine.	Praktiline harjutus meeskondades, tagasiside, küsimused-vastused	Harjutuse tulemusena saavad osalejad kogemuse diagnostika tööriistast ning parema ülevaate oma kogukondade suutlikkusest.	Ivika Nõgel
12:45	13:30		lõunapaus			

13:30	15:00	2 ak/h	<p>Kaasamine kogukonnas – millised on kaasamise mehhanismid kogukonna sees ja kuidas arengufaas seda mõjutab.</p> <p>Praktiline harjutus: muutuste loogilised tasandid ja kaasaja poolset toetusrollid</p>	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused	Osalised teavad, millised on kaasamise eelised ja väljakutsed vaadatuna kogukonna perspektiivist.	Krista Pegolainen-Saar
15:00	15:15		kohvipaus			
15:15	16:45	2 ak/h	Praktiline harjutus: kaasamise parim praktika ja väljakutsed. Milline on minu isiklik arenguruum kaasajana?	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused	Osalised oskavad end analüüsida kaasamise praktikast lähtuvalt ning määratleda oma arenguvajaduse.	Ivika Nögel

V töötuba 31. mai I rühm / 1. juuni 2022 II rühm.

Algus	Lõpp	Kestvus ak/h	Teema	Õppemeetodid	Oodatav tulemus	Läbiviijad
9:00	9:30		Tervituskohv			

9:30	11:00	2 ak/h	Huvikaitse ning koostöö kogukondade vahel. Avatud valitsemise põhimõtted. Millist kasu loob see kogukondadele ja KOVidele.	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused	Osalised teavad, miks on oluline tõsta kogukondade huvikaitse võimekust ning rakendada avatud valitsemise printsiipe.	Krista Pegolainen-Saar
11:00	11:15		kohvipaus			
11:15	12:45	2 ak/h	Dialog omavalitsusega. Usalduse loomine ja tulemuslik osalemine otsustusprotsessides. Praktiline harjutus: usalduse loomine.	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused		Krista Pegolainen-Saar
12:45	13:30		lõunapaus			
13:30	15:00	2 ak/h	Näited erinevatest koostöömudelitest, sealhulgas külavanematepõhine mudel. (Põlva vald, Lääne-Harju, Otepää, Valga vald, mõni osavallakogu jne.)	Lühiloengud, praktilised näited, praktilised harjutused meeskondades, küsimused-vastused	Osalejad saavad ülevaate erinevatest Eestis kasutatavatest koostöö lahendustest.	Ivika Nõgel

15:00	15:15		kohvipaus			
15:15	16:45	2 ak/h	Praktiline ülesanne: arutelu meeskondades, millised on nende mudelite plussid ja miinused rakendatavuse seisukohalt nende omavalitsuses.	Arutelu meeskondades	Osalejad on mõtestanud näidete sobivuse nende situatsiooni.	Ivika Nõgel

Koolituste toimumiskohad

Koolitused toimuvad erinevates Eesti linnades: Tallinnas, Rakveres, Tartus ja Pärnus.

Nõustamine

(aprill 2022 – oktoober 2022)

Arenguprogrammis osalistele tagatakse kogu koolitusprogrammi jooksul nõustamine 16 tunni ulatuses iga meeskonna kohta, millest vähemalt kaheksa tundi on järelnõustamist. Nõustamise tulemusena valmib kogukonnakeskse lähenemisviisi mudeli rakendamise plaan. Meeskonnaliikmetest osalevad nõustajatena koolitusprogrammi koolitajad: Rasmus Pedanik, Maris Jõgeva, Evelin Kostabi, Krista Pegolainen-Saar, Ivika Nõgel.

Kogukonnakeskse lähenemisviisi mudeli kirjeldamine

(aprill 2022 – oktoober 2022)

Mudel kogukonnakeskse lähenemisviisi kasutamiseks kaasamisel valmib koolitusprogrammi ja programmis osalevate meeskondade nõustamise kogemuse tulemusena. Koolituste ja töötubade materjalide põhjal kirjeldatakse mudeli kontseptsioon, mis tugineb koostöö, kaasamise ja kogukonna arengu teooriatele. Kontseptsiooni täiendatakse osalejate kogemuste ja nõustamise, sh nõustamise refleksiooni põhjal.

Mudel kirjeldab muuhulgas eeltingimusi koostööks, koostöö ettevalmistamiseks vajalikke tegevusi, erinevaid koostöö vorme ning soovitusi nende kasutussevõtmiseks, koostöö peamisi edutegureid. Selle osasid testitakse projekti meeskondade ja nõustajate poolt, et lõppraporti tarbeks seda täpsustada

Kogukonnakeskse kaasamise ja koostöö mudelit kirjeldav raport sisaldab vähemalt järgmisi elemente:

- kohaliku omavalitsuse roll ja ülesanded kogukonnaga koostöö algatamisel ja selle korraldamisel
- viisid kogukonnaga koostöö algatamiseks, sh kogukondade kaardistamine, nende arenguetappide hindamine ja kogukonna arendamiseks tegevuste planeerimine
- erinevad võimalused koostöös kogukonnaga ja koosloomeliselt kohalikele elanikele pakutavate teenuste arendamiseks
- pikemaajaliste koostöölepete ja/või tavade kokkuleppimine
- kaasamise ja koostöö hindamine

Koostöömudeli kirjeldamiseks vajalike tegevuste läbiviimine toimub nii programmi töötubade raames kui paralleelselt nendega.

Ühine kogemuste jagamise ja edasiste sammude üritus (august 2022)

Programmi kokku võtmiseks toimub poolepäevane kokkusaamine programmis osalenud meeskondadele edulugude ja kogemuste ning samas valdkonnas tegutsevatele partneritele (Siseministerium, Kodanikuühiskonna Sihtkapital, maakondlikud arenduskeskused, jt) õppetundide jagamiseks.

Koolitusprogrammi tulemused

- koolitusprogrammi on värvatud 10 meeskonda (erinevat kohaliku omavalitsust koos kogukonna esindajatega)
- kokku viiakse läbi viis koolituspäeva kahes rühmas (ühes rühmas 5 meeskonda)
- iga meeskond saab kuni 16 tunni ulatuses mudeli rakendamiseks mentoritelt nõustamist
- igal meeskonnal valmib mudeli rakendamise plaan
- valmib kogukonnakeskse kaasamise ja koostöö mudel
- toimub kogemuste jagamise ja edasiste sammude lõpuüritus

Projektijuhtimine

Projektijuht vastutab tellijaga läbirääkimiste ja kogu koolitusprogrammi ettevalmistamise ja läbiviimise eest. Projekti kommunikatsioonijuht suhtleb koolitusprogrammis osalistega kaastates vajadusel suhtlusesse projektijuhi ja koolitajad. Kommunikatsioonijuht vastutab koolitusprogrammi osaliste registreerimise ees: korraldab nii elektroonilise eelregistreerimise kui kohapeal allkirjade võtmise. Projektijuht esitab vajadusel viis päeva enne koolituspäevade toimumist koolitusmaterjalid (slaidid, tööpõhjad) tellijale kinnitamiseks. Projektimeskond kohtub regulaarselt kogu projekti jooksul.

Riskid ja nende maandamine

Olulisemad projekti riskid	Riskide esinemise tõenäosus	Riskide maandamine
Potentsiaalsetes osalejates ei teki huvi ja neid ei õnnestu arenguprogrammi piisavas mahus värvata.	Keskmine	Pakkuja panustab strateegiliselt värbamistegevusse, et see oleks edukas, sh argumentide andmine programmi praktilisuse ja kvaliteedi kohta. Üheks peamiseks riskifaktoriks võib olla inimeste suur hõivatus, ent seda saab adresseerida argumendiga, et tegemist on olulisi teadmisi ja sarnases tööalases olukorras olevate professionaalidega kogemuste vahetamist võimaldava koolitusega, mis aitab täita igapäevaseid tööülesandeid. .
Pakkuja arusaam projekti teostamise vajadustest ja eesmärkidest on ebapiisav.	Madal	Pakkuja on kursis tellija ootuste ja arusaamadega nii koolitusprogrammile kui kogukonnakeskse mudeli väljatöötamisele. Lisaks toimub ootuste täpsustamine nii projekti avakohtumisel kui programmi elluviimise käigus.

<p>Mõni meeskonnaliige haigestub või ei suuda enda rolli projektis täita mõnel muul põhjusel, sh juhtudel, kui üks ja sama meeskonnaliige täidab mitut rolli.</p>	<p>Keskmine</p>	<p>Vastavalt ilmnenud asjaoludele reageeritakse operatiivselt (sh täiendava ressursi kaasamine, pakkumuskutsega kooskõlas olevate muudatuste tegemine). Pakkujal on olemas ka piisav kontaktvõrgustik, et vajadusel samaväärselt kompetentseid meeskonnaliikmeid juurde kaasata. Kui üks ja sama meeskonnaliige täidab mitut rolli, saab jaotada neid rolle ka erinevate inimeste vahel, nt koolitamise/nõustamise roll vastava pädevusega inimesele ja administratiivne roll teisele asjakohase kogemusega spetsialistile.</p>
<p>Vajadus viia koolitusi läbi virtuaalkeskonnas vähendab programmi läbiviimise tehnilist ja tulemuste sisulist kvaliteeti.</p>	<p>Madal</p>	<p>Pakkujal on COVID-19 kriisi perioodil kogunenud tugev kogemustepagas koosloome ja teenusedisaini töötubade läbiviimisest virtuaalselt (nt Zoom + Miro) erinevat tüüpi gruppidega (sh töötoad ja arenguprogrammid, mis olid algselt planeeritud toimuma füüsilises ruumis). Seega on pakkuja võimeline viima läbi kõrge kvaliteediga töötubasid virtuaalselt nii pikaajaliselt ette planeeritult kui ka algselt füüsilises keskkonnas toimuma kavandatud töötubasid lühikese etteteatamisega virtuaalsesse ruumi ümber tõstes.</p>
<p>Osalejate haigestumise tõttu osaleb mõnes töötoas väga vähe inimesi või tuleb mõni töötubadest üldse edasi lükata</p>	<p>Keskmine</p>	<p>Töötubades vähese osalemise üldiseks maandustaktikaks on kõigi kuupäevade ette teatamine juba koolitusprogrammi registreerumise etapis, samuti palume kõigil osalistel registreerimise käigus lisada asendusliikmed.</p>
<p>Osalevad meeskonnad ei ole valmis oma KOVi-kogukonna koostööpraktikaid koolitusel avatult jagama, mis raskendab teooria sobitamist praktilisteks lahendusteks, hiljem ka koostatava mudeli testimist.</p>	<p>Keskmine</p>	<p>Pakkuja meeskonnal on olemas kogemus taolistes olukordades lahenduste leidmisega, et mudeli kirjeldamise eesmärk siiski täidetud saaks. Üheks võimaluseks on kasutada osalejate näiteid anonüümsetena, muutes sealjuures mõningaid detaile, et tegeliku näite äratundmine oleks keerulisem.</p>

Arenguprogrammi aja- ja tegevuskava

Jaanuar 2022 - oktoober 2022: projekti juhtimine

Jaanuar 2022 – märts 2022: osaliste värbamine, teavituskampaania

Märts 2022 – oktoober 2022: osalistega suhtlemine

Aprill 2022 – juuni 2022: koolituste korraldamine

Aprill 2022 – oktoober 2022: meeskondade nõustamine

Aprill 2022 – oktoober 2022: kogukonnapõhise mudeli väljatöötamine ja kirjeldamine

August 2022: ühine kogemuste jagamise ja edasiste sammude üritus

Arenguprogrammi eelarve

Projektijuhtimine	6000
Kommunikatsioonijuhtimine sh värbamine	6000
Kogukonnapõhise mudeli kirjeldamine	8000
Koolitajate tasu	16000
Nõustamine	4000
Ruum ja toitlustus	14000
Koolitusmaterjal ja kujundus	2000
Transport	4000
Kokku	60000

Meeskonna rollid

Roll	Vastutus
Projektijuht / Rasmus Pedanik	<ul style="list-style-type: none">● Tagab õigeaegse ja kvaliteetse täitmise, sh koolitusprogrammi kooskõlastamise tellijaga.● Tagab tellija antud juhiste järgimise ja koordineerib vajadusel muudatuste sisseviimist.● Vastutab koolitusprogrammi valmimise ja elluviimise eest● Vastutab kogu projekti sujuva ja eesmärgipärase kulgemise eest.
Kaasamise ekspert/ Maris Jõgeva	<ul style="list-style-type: none">● Vastutab kogukonnakeskse kaasamise ja koostöö mudeli kirjeldamise ja valmimise eest tihedas koostöös ülejäänud projektimeeskonnaga.
Kogukondade ekspert/ Ivika Nõgel	<ul style="list-style-type: none">● Vastutab kogukonnapõhise mudeli kirjelduses kogukondade arendamisega seotud osa (külavanemad jne) valmimise eest.
Projektijuhi assistent	<ul style="list-style-type: none">● Tagab koolituste tarbeks ruumide broneerimise, tehnilised lahendused ja töövahendid, koolitusmaterjalide kvaliteetse printimise, paljundamise ja kohvipauside korraldamise, vajadusel paberkandjal tagasisidelehtede kogumise, registreerimislehtede täitmise, teavituse tagamise jms).

<p>Kommunikatsioonijuht</p> <p>Kati-Katri Koppel</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Vastutab osapoolte värbamise ja otsesuhtluse eest ● Vastutab koolitusprogrammi kommunikatsiooni eest ● Vastutab programmi infopäeva korraldamise eest
<p>Koolitajad: Rasmus Pedanik, Maris Jõgeva, Evelin Kostabi, Krista Pegolainen-Saar, Ivika Nõgel</p>	<p>Koolitajate ülesandeks on:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sihtgrupi vajadustele ja hanke tingimustele vastava koolitusprogrammi väljatöötamine (sh ajaline planeerimine, kasutatavate meetodikate valik ja nende kirjeldamine, koolitusmaterjalide ettevalmistamine). Koolituse rakendatavuse tagamine. ● Koolitusprogrammi ettevalmistamine ja läbiviimine, kasutades teoreetilisi ja praktilisi teadmisi. Õppeprotsessi kvaliteedi tagamine. ● Koolituste vahele jäävate iseseisvate tööde lähteülesannete koostamine ja selgitamine osalejatele. Ülesannete juhendamine ja tagasisidestamine. ● Tiimijuhtide määramise tagamine koolitusel osalejate seast, sh tellija ettepanekute arvestamine. Tiimijuhtide ja nõustajate õigeaegne informeerimine koolitusel kasutatavatest meetodikatest ja muust korralduslikust infost. ● Tiimide kogemuste, hetkeolukordade ja tulemuste jagamise tagamine. ● Koolitusprogrammi tulemuste saavutamise tagamine. Tellijale ettepanekute esitamine samalaadse programmi läbiviimiseks tulevikus.
<p>Nõustajad: Maris Jõgeva, Evelin Kostabi, Rasmus Pedanik, Krista Pegolainen-Saar, Ivika Nõgel</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Tiimide mentorlus koolitusprogrammi vältel ja peale koolitusprogrammi. Juhendatavate tööde ja edenemise tagasisidestamine.

Projekti meeskond

Rasmus Pedanik –Rasmusel on üle 10 aasta kogemust arendusprogrammide disainimisel ja koolitamisel. Olles disaininud ja juhtinud koolitusprogramme sellistele ettevõtetele nagu Swedbank, Tallinna Sadam, Eesti Energia, Omniva jt. Viimased viis aastat on Rasmus peamiselt juhtinud disainmõtlemise ja koosloome töötubasid, olles juhtinud üle 200 koosloome töötoa. Rasmus on algatanud ja juhtinud kahestat disainmõtlemisel põhinevat koosloome arendusprogrammi. Rasmus on täiendanud ennast probleemi lahendamise ja meeskondade juhtimise fassilitaatorina Londonis, teenusedisaini koosloome fassilitaatorina *DesignThinkers* Akadeemias Amsterdams ja avaliku sektori teenuste disainimise koolitusprogrammis Cardiffis. Rasmusel on *action learning* protsessi-, meeskonna coachingu-, protsessijuhi- ja Lego Serious Play fassilitaatori sertifikaadid. Rasmus õpib Tartu Ülikoolis doktorantuuris ja tema uurimistöö teemaks on erinevad probleemide lahendamise meetodid. See teema on tihedalt seotud sotsiaalse innovatsiooni, koosloome ja disainmõtlemisega. Liskas on Rasmus läbinud koosloome teemalisi kursuseid Aalto, Helsinki ja Oxfordi ülikoolide juures. Rasmus õpetab Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni magistrantidele disainmõtlemist ja meeskonnajuhtimist. Rasmus on Sotsiaalse Innovatsiooni Labori asutaja ja juht. Lisaks arendusprogrammidele juhib Rasmus mitteformaalset Koosloome klubi. Rasmus osales Riigikantselei poolt juhitud Avaliku sektori ja sotsiaalse innovatsiooni rakkerühmas. Varem on Rasmus töötanud Siseministeriumis regionaalministri nõunikuna ja Riigikontrollis projektijuhina. Rasmus on ka väikeettevõtja ja partner Muhu pagarites.

Evelin Kostabi - Evelin osaleb Sotsiaalse Innovatsiooni Labori erinevates programmides osalevate osapoolte vahelise kommunikatsioonijuhina. Üle kümne aasta on Evelin püüdnud maailma paremaks muuta lasteintensiivravi õena. Tundes, et tal on pikaajase kogemuse najal anda rohkem, kui ta seda õena teha saab, lõpetas Evelin magistrantuuri Tartu Ülikooli kommunikatsioonijuhtimise erialal. Oma magistritöös uuris ta meditsiinipersonali ja lapsega haiglas viibivate lapsevanemate vahelist kommunikatsiooni, et läbi uurimuse ja kogemuse pakkuda antud teemale vaadet ka kvalitatiivsel suunal. Evelinil on Sotsiaalse Innovatsiooni labori poolt läbi viidud arenguprogrammidest kogemus meeskondade kaasamiseks ja vajalike kommunikatsioonide loomiseks ja hoidmiseks olles kuues koosloome arenguprogrammis projektijuhi assistent.

Maris Jõgeva - Maris on osalenud Sotsiaalse Innovatsiooni Labori erinevates projektides töötubade läbiviija ja koolitajana. Viimasel aastal on ta valmistanud ette kohalike omavalitsuste võrgustikupõhise kogukondade kaadsamise mudeli väljatöötamist, varem tegelenud põhjalikumalt koosloome lõimimisega poliitikakujundamisse ja selleks algatatud kaasamispraktikatesse. Varasemalt on Maris töötanud vabaühenduste võimestamise, võrgustike arendamise ning avatud valitsemise teemadega. Tal on pikaajaline kogemus koolitaja ning nõustajana ja töökogemus Eestimaa Looduse Fondist, Vabaühenduste Liidust, Avatud Eesti Fondist, Siseministeriumist, Vormsi Vallavalitsusest. Marisel on magistrikraad sotsiaaltöös Tartu Ülikoolist ning õpingute ajal keskendus ta kogukonnapõhise sotsiaaltöö meetoditele.

Kati-Katri Koppel - Turunduskommunikatsiooniga on Kati-Katri tööalaselt kokku puutunud viimased 15 aastat, planeerides reklaami erinevatesse meediakanalitesse ning hallates näiteks Viljandi Vallavalitsuse, Mulgimaa Peremängu ja Külaliikumise Kodukant sotsiaalmeediat ja kodulehti. MTÜ Mulgimaa Peremängu juures on Kati-Katri tegev turundusjuhina, kelle vastutada on kogu sotsiaalmeedia sisuloome, artiklid, reklaamide tellimine (tele, raadio, print) ning planeerimine erinevates reklaamikanalites ning sihtgruppideni jõudmine. Viimasel kahel aastal on Mulgimaa Peremängu külastajate arv kasvanud tänu täpselt sihitud ning professionaalselt planeeritud reklaamile 1500 külastajalt ligi 5000 külastajani hooajal. Kati-Katri on kogemustega projektijuht, olles kirjutanud ja juhtinud nii kohaliku tasandi kui rahvusvahelise osalusega projekte Viljandi Vallavalitsuses ning erinevates MTÜdes. 2019. aastal sai Kati-Katri poolt juhitud Eesti-Läti koostööprojekt “Rohelised Rööpad” Muinsuskaitseameti “Pärandi hoidja” aastapremia ning samal aastal auhinna “9th European Greenways Award “Excellence” Category First Prize”. 2021. aastal oli Kati-Katri Mulgi Kultuuri Instituudi juures projektijuht Mulgimaa turismi strateegia koostamisel. Varem on Kati-Katri töötanud Viljandi Vallavalitsuses kuus aastat arenguspetsialistina, olles samal ajal ka valla ajalehe toimetaja ning vastutav väljaandja. Praegu on Kati-Katri tegev Kodukandi Koolituskeskuse juhina, kirjutades projekte ning toimetades täiskasvanute täienduskoolituse maastikul.

Krista Pegolainen-Saar - Eesti Külaliikumise Kodukant juhatause liikmena on Krista olnud maaelu valdkonna huvikaitseliste tegevuste arendaja ja eestkõneleja. Krista osaleb Siseministeeriumi poolt ellu kutsutud EKAK komisjoni ning “Vabatahtlike kaasamine kriisides” töörühma töös.

Kaasamist on Krista õppinud Art of Hosting koolkonda kuuluva andragoogi Piret Jeedase käe all “Kaasava juhtimise arenguprogrammi” raames. Lisaks on Krista läbinud ANSE standardile vastava superviisori 2,5 aasta väljaõppeprogrammi Eesti Supervisiooni Instituudi poolt.

Alates 2019 aastast on Krista külastuspäeva “Maal elamise päev” korraldustoimkonna juht. Kodukandi tegevuste väliselt on ta koolitajana partneriks Tervise Arengu Instituudile ning KOVidele suunatud rahvatervise valdkonnas protsessi mentoriks Haljala, Rakvere ja Tõrva vallale. Arukate külade programmi raames, mida koordineerib Eesti Leader Liit on Krista mentoriks Uuesalu, Kose-Uuemõisa ja Luunja kogukondadele.

Ivika Nõgel - Ivika Nõgel on suurte kogemustega kogukonnatöö ja kaasamise praktik, koolitaja ning osalusplaneerimise ekspert. Lisaks on tal kogemusi komplekssete projektide juhtimisel maaelu ning kogukondade arendamise valdkonnas. Kaasamist on Ivika õppinud Art of Hosting koolkonda kuuluva andragoogi Piret Jeedase ning rahvusvaheliste fassilitaatorite Toke Paludan Molleri ja Chris Corriganiga käe all “Kaasava juhtimise arenguprogrammi” raames. Kaasamise ja koosloome oskusi praktiseerib ta koolitaja ning arenguprotsesside juhina.

Ivika on algatanud “Maale elama” liikumise, mis tänaseni inspireerib inimesi maaelu propageeriva külastusürituse “Maal elamise päev” nime all. Eesti Külaliikumise Kodukant juhatause liikmena on Ivika eelkõige pühendunud omavalitsuste ning külakogukondade koostööskuste ning -mudelite arendamisele. Väljaspool Kodukandi tegevust on Ivika juhtinud arvukalt kolmanda sektori strateegiaprotsesse, mille tellijateks on muuhulgas olnud Mulgi Kultuuri Instituut,

Saarte Koostöökogu, Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutus, MTÜ Seto Küük, Eesti Rahvaülikoolide Liit, Urvaste Külade Selts, Taheva valla külade ühendus jt.

Meie pakkumisega seotud kogemus

MTÜ Sotsiaalse innovatsiooni labor

Koolitusprogramm on üles ehitatud koolitajate eelneva kaheksa teenusedisaini ja koosloome arenguprogrammide ja koolituste kogemustele, sh 2019. aasta kultuuriasutuste teenusedisaini ja mentorprogrammi elluviimise kogemusele.

Lisaks sellele on SiLabil pikaajalised kogemused koosloome meetodika kasutamisel. 2014-2015 aasta teenusedisaini pilootprogrammis katsetasime koosloome meetodikat edukalt kuue vabaühenduse peal (toetajad: Siseministeerium ja Sotsiaalministeerium; projekti kogumaksumus 50 000 eurot, läbiviija Heateo SA. Rasmus Pedanik kavandas pilootprogrammi ja osales hiljem projektis vabatahtliku mentorina nii projektijuhile kui osalevatele meeskondadele).

2015. aasta arenguprogrammis (toetaja Hasartmängumaksu Nõukogu, projekti kogumaksumus 64 500 eurot, teostaja Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik. Rasmus Pedanik disainis ja juhtis arenguprogrammi ning osales koolitajana) kasutasime uute teenuste disainimisel ühes rühmas teenusedisaini tööriistu ja teises rühmas katsetasime sotsiaalset praktikate keskset lähenemist. 2015. aasta arenguprogrammis osales 12 meeskonda üle Eesti. Koolitajate ja mentoritena osalesid veel Marko Uibu ja Evelin Kostabi.

2016. aasta koosloome arenguprogrammis osales kuus meeskonda/vabaühendust, kokku disainiti neli uut teenust ja re-disainiti kaks teenust (toetaja Hasartmängumaksu Nõukogu, projekti maksumus 37 000 eurot, teostaja Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik. Rasmus Pedanik disainis ja juhtis arenguprogrammi, viis läbi töötoad ja koolitas). Ühes meeskonnas osales lisaks vabaühendusele vastava piirkonna kohaliku omavalituse sotsiaaltöötaja ja sotsiaalministeeriumi esindaja. Koolitajate ja mentoritena osalesid veel Marko Uibu, Jaan Aps ja Evelin Kostabi.

2018. aastal viis Sotsiaalse Innovatsiooni Labor ellu sotsiaalse ettevõtluse koosloome arenguprogrammi (www.koosloomelabor.ee), kus disainiti koosloome meetodil kuus uut teenuse kontseptsiooni (programmi rahastaja Kodanikuühiskonna Sihtkapital, programmi maksumus 20 000 eurot. Rasmus Pedanik disainis ja juhtis arenguprogrammi, viis läbi töötoad ja koolitas). Programmis osales kuus vabaühendust ja vastava piirkonna kohalik omavalitsus. Kokku kuus meeskonda ja ligi 30 inimest.

2018. viis Sotsiaalse Innovatsiooni Labor ellu Tallinna noortekeskuste disainilabori (rahastaja Tallinna linn. Rasmus Pedanik disainis ja juhtis arenguprogrammi, viis läbi töötoad ja koolitas), kus osales 10 Tallinna linna noortekeskust. Disainilaboris disainiti koosloome meetodil 10 uut avatud noorsootöö teenust. Paremad teenuse kontseptsioonid said ENTK-st 6000 euro ulatuses toetust teenuse katsetamiseks.

2019. aastal disainis ja viis ellu Sotsiaalse Innovatsiooni Labor ellu kohalikele omavalitsuste teenusedisaini ja koosloome arenguprogrammi, mille raames toimus 96 osalisele 12 töötuba neljas Eesti linnas. Kokku osales programm 24 omavalitsuse meeskonda ja disainiti 24 uut teenuse prototüüpi. Programm lõppes 4 kuud

kestva nõustamisprogrammiga, mille raames nõustati 10 omavalitsust. Nõustamisprogrammi tulemusena jõuti 10 erineva teenuse delegeerimise lepinguni. Programmi tellis Rahandusministeerium, riigihanke korraldas RTK. Kogu programmi maksumus kokku 149 000 eurot.

<https://koosloome.ee/avalike-teenuste-koosloomeprogramm/>

2019. viisid Sotsiaalse innovatsiooni Labor, MTÜ Eesti Pagulasabi ja OÜ DesignMinds ellu kultuuriasutuste teenusedisaini koolitus- ja mentorprogrammi. Koolitusprogrammis osales 10 kultuuriasutust. Kultuuriasutustele korraldati 8 koolituspäeva (4 Tallinnas ja 4 Tartus). Peale koolitusprogrammi, mille raames valmis 10 teenuse prototüüpi valiti 5 kultuuriasutust, kes pääsesid edasi mentorprogrammi, mille jooksul asutused piloteerisid oma teenuseid. Kokku kaasati 270 kolmandatest riikidest pärit kodanikku.

<https://koosloome.ee/kultuuriasutuste-teenusedisaini-koolitus-ja-mentorprogramm/>

2020. viis Sotsiaalse Innovatsiooni Labor ellu kohalike omavalitsuste ja noortekeskuste virtuaalse koosloome arenguprogrammi, mille raames disainiti koosloome meetodil kuuele omavalitsusele uus noorsootöö arengukava ja arengukava sihte toetav teenus. Kokku toimus kahe kuu jooksul 8 virtuaalset töötuba. Koosloome programmi rahastas Teadus- ja teadusministeerium.

2021. aastal koostas Sotsiaalse Innovatsiooni Labor koostöös Stories of Impact ja Rakendusliku Antropoloogia Keskusega HARNO tellimisel valdkondadeülene NEET-olukorras noorte toetamise ja teenuste koostöömudel kohalikele omavalitsustele.

Eesti Külaliikumise Kodukant pakkumisega seotud kogemus

2002-2003 viidi ellu projekt „E-Village“ PHARE Access toetusega ning koostöös Põllumajandusministeeriumiga, mis töi esmakordselt päevakorda kogukondliku tegevuse arengu planeerimise teema. Projekti tulemusena uuenes küla arengukava mõiste ja kasulikuks väljundiks said valminud küla arengukava koostamise käsiraamat, loodud külavanemate võrgustik ning kõrgetasemeliselt läbi viidud koolituste materjalid. 105 külakogukonda koostasid projekti raames oma esimese kogukonna arengukava, selleks et olla valmis EL toetuse taotlemiseks nõutud tasemel. Küla arengu planeerimine on jäänud kestma ka nüüd, kuigi seda otseselt ei nõuta.

2004/2006 toimunud „Säde küladesse“ projekt võttis fookusesse „uinuvad külad“, kus innustati läbi eestvedaja võimendamise kogukondliku tegevuse käivitamist. Projekti raames tegutseti 124 külas, kellest 80% õnnestus käivitada oma paikkonna külaliikumine. Selles projektis sõnastati ka kogukonna arengu tasemete esialgne kontseptsioon.

2005/2006 toimunud projektis „Kogukonnateenused külas“ toetati 25 külaseltsis kogukonnateenuse käivitamist koolituste ja nõustamisega ning teenuseid tutvustava voldikuga. Tegemist oli esimese korraga, kui külade omatulu teenimise võimekusega tegeleti.

2018/2019 projekti „Külavanemate institutsionaalse koostöömudeli väljatöötamine kohalikele omavalitsustele“ fookuses oli külavanema institutsiooni täpsustamine ning külavanemate ja kohalike omavalitsuste koostöömudeli loomine. Korraldasime külavanemate uuringu, kogukonnatöö mudeli tutvustamise seminaridel ning koostasime uuendatud ja kommenteeritud külavanema statuudi näidise. Projekt käivitas 20 kohalikus omavalitsuses haldusreformi muutusi arvestava külavanema statuudi koostamise ning külavanema institutsiooni uue mõtestamise.

2020/2021 viis Kodukant ellu ACF projekti „Õmblusteta maaühiskonna programm“, mille fookuses oli küla kogukondade ja omavalitsuste koostöö toetamine. Projekti raames viidi läbi külaliikumise ja tugisüsteemi kaardistuse, korraldati piirkondlikud koostööseminarid omavalitsuste ametnikele ja kogukondade esindajatele. Märtsis toimus veebikonverents „Kogukonna roll ja võimalused kohalikus omavalitsuses“, mille peamiseks sihtgrupiks olid kohalikud omavalitsused.

2018/2020 viis Kodukant läbi Sotsiaalministeeriumi piloothanke “Vabatahtlike seltsiliste kaasamise mudeli väljatöötamine omavalitsuste poolt pakutavate hoolekandeteenustes”, mille fookuses oli välja töötada omavalitsustega koostöös vabatahtlike kaasamise mudel. Tegevused viidi läbi piloot omavalitsuses, kus kaasati üle 600 vabatahtliku.

Alates 2021 aastast osaleb Kodukant koostöös Leader Liidu ja maaelu võrgustikuga “Arukate külade arenguprogrammis” koolitajate ning kogukondade mentoritena. Arenguprogrammi eesmärgiks on toetada 24 kogukonna õppimise ja kaasamise protsessi, mille tulemusena valmib aruka kogukonna strateegia ning käivitatakse vähemalt üks innovaatiline algatus.

2021/ 2023 viib Kodukant ellu Sotsiaalministeeriumi hankeprojekti “Vabatahtlike seltsilist kaasamismudeli rakendamine hoolekandesüsteemis”, mille eesmärk on edasi arendada pilootmidelit ja seda rakendada vähemalt 60 omavalitsuses. Hanke maht on 1, 2 miljonit ning peamised arendustegevused toimuvad valdade ja kogukondade koostöös.